

EKLEZJALNY CHARAKTER ZRZESZEŃ

mamy tu na myśli małe grupy, stowarzyszenia, ruchy odnowy

ZRZESZENIA APOSTOLSKIE ŚWIECKICH A HIERARCHIA

Analizujemy relacje, jakie zachodzą pomiędzy kościelną władzą a zrzeczeniami katolików

Lektura:

DA 3, 23-27

EN 58

CHL 30

DA 3

„Z przyjęcia tych charyzmatów, nawet zwyczajnych, rodzi się dla każdego wierzącego prawo i obowiązek używania ich w Kościele i świecie dla dobra ludzi i budowania Kościoła, w wolności Ducha Świętego, który „wionie tam, gdzie chce” (J 3,8), a zarazem w zjednoczeniu z braćmi w Chrystusie, zwłaszcza ze swymi pasterzami, do których należy wydawanie sądu o prawdziwej naturze tych darów i należnym ich używaniu, oczywiście nie w tym celu, aby gasić Ducha, ale by doświadczać wszystkiego i zachować to, co dobre (por. 1 Tes 5,12. 19. 21)”.

DA 23.

„Apostolstwo świeckich, czy to indywidualne czy zbiorowe, winno być włączone wedle należytego planu w apostolstwo całego Kościoła; co więcej, łączność z tymi, których Duch Święty ustanowił, by kierowali Kościołem Bożym (por. Dz 20,28), stanowi istotny element apostolstwa chrześcijańskiego. Nie mniej konieczna jest współpraca między różnymi poczynaniami apostolskimi, a winna ją uzgadniać hierarchia”.

DA 24.

„Obowiązkiem hierarchii jest popierać apostolstwo świeckich, **ustalać zasady i udzielać mu pomocy duchowych**, kierować **jego działalność ku wspólnemu dobru Kościoła, czuwać nad zachowaniem czystości nauki i porządku**.

Apostolat świeckich dopuszcza oczywiście **różne sposoby ustosunkowania się** do hierarchii, zależnie od różnych form i dziedzin danego apostolstwa”.

według DA 24 istnieją różne formy zrzeczeń - stąd różne odniesienia do hierarchii Kościelnej i różne formy uznania z jej strony:
władza kościelna niektóre z nich (zauważmy stopniowanie):

- pochwała
  - zaleca
  - wyraźnie uznaje
  - specjalnie popiera i bierze odpowiedzialność
- „może wybrać niektóre spośród stowarzyszeń i przedsięwzięć apostolskich, dążących bezpośrednio do celu duchowego, i specjalnie je **popierać**, biorąc za nie szczególną **odpowiedzialność**. W ten sposób hierarchia, porządkując apostolstwo na różny sposób stosownie do okoliczności, łączy ściśle jakąś jego formę z własnym zadaniem apostolskim, przy zachowaniu jednak odrębnego charakteru i różnicy obojga, a stąd bez pozbawiania świeckich koniecznej swobody działania wedle własnej inicjatywy. Tego rodzaju decyzja hierarchii nosi w różnych dokumentach kościelnych nazwę **mandatu**” (da 24).

- Niekiedy nadaje osobowość kościelną - szczególnie przypadek specjalnego poparcia (por. KPK 114 i nast.; 731-746)

KPK Kan. 114 – § 1. Osoby prawne są ustanowione albo na mocy samego przepisu prawa, albo przez specjalne przyznanie kompetentnej władzy, wydane w formie dekretu jako zespoły osób lub rzeczy, skierowanego do celu odpowiadającego misji Kościoła, ale przekraczającego cel poszczególnych jednostek

§ 2. - Przez cele, o których w § 1, należy rozumieć te, które odnoszą się do dzieł pobożności, apostolatu lub miłości czy to duchowej czy materialnej

można tutaj przeprowadzić analogię z pojęciem misji kanonicznej udzielanej świeckim np. katechetom, instruktorom katolickich poradni.

„Zdarza się wreszcie, że hierarchia porucza świeckim pewne zadania, które łączą się bliżej z obowiązkami pasterzy, jak np. głoszenie nauki chrześcijańskiej, funkcje w pewnych czynnościach liturgicznych, opieka duszpasterska. Z tytułu tej misji świeccy w wykonywaniu zadania podlegają całkowicie kierownictwu władzy kościelnej (DA 24)”.

Generalna zasada według DA 24: żadne ze zrzeczeń nie może przyjąć **miana „katolickie”** bez zgody prawowitej władzy Kościoła

np. Akcja Katolicka, Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana”. Stowarzyszenia mogą nosić inne nazwy: chrześcijańskie, apostolskie. Miano „katolickie” świadczy o wysokim stopniu akceptacji ze strony kościelnych władz, a zarazem weryfikuje „kościelność” danej grupy.

Przykłady:

Biskup w swojej diecezji może zalecić szczególnie rozwijanie jakiegoś młodzieżowego zrzeczenia (KSM, młodzieżowe grupy Ruchu Światło-Życie) przy uznaniu także innych inicjatyw.

Niekiedy władza kościelna obserwuje nowo powstałe zrzeczenia, na początku jedynie pochwalając i wstępnie akceptując ich działalność. Dopiero po próbie zwiększa stopień ich poparcia

Specjalnym poparciem, które wyraża się przez mandat i kościelną osobowość prawną cieszy się Akcja Katolicka

Katolicy świeccy mają prawo do zorganizowanego zaangażowania w Kościele

- świeccy mają prawo (wolność) zakładania zrzeczeń apostołskich kierowania nimi wstępowania do istniejących
- prawo to wywodzi się z powołania chrzcielnego do aktywnego uczestnictwa we wspólnocie Kościoła i realizacji misji Kościoła; z podmiotowości katolików świeckich w Kościele
- nie jest to „ustępstwo” ze strony kościelnej władzy

CHL 29 „Sprawą pierwszej wagi jest uznanie *wolności zrzeczania się świeckich* w Kościele. Wolność ta jest autentycznym prawem, które nie jest jakiegoś rodzaju „ustępstwem” ze strony władzy, ale wywodzi się z Chrztu, jako z sakramentu, który wzywa świeckich do aktywnego udziału w komunii i w misji Kościoła. Sobór mówi o tym bardzo wyraźnie: «Zachowując należyty stosunek do władz kościelnych, mają świeccy prawo zakładać stowarzyszenia, kierować nimi i wstępować do już istniejących» (DA 20). Prawo to zapewnione jest również w przepisach nowego Kodeksu: «Wierni mają prawo swobodnego zakładania stowarzyszeń i kierowania nimi dla celów miłości lub pobożności albo dla ożywienia chrześcijańskiego powołania w świecie, a także odbywania zebrań dla wspólnego osiągnięcia tych celów» (KPK 215).

Jest to zatem wolność uznana i zagwarantowana przez władze kościelne i można z niej korzystać zawsze i tylko w komunii Kościoła. Dlatego prawo świeckich do zrzeczania się pozostaje w istotnym odniesieniu do życia komunii i do misji samego Kościoła”.

Hierarchia (pasterze) ma prawo sądu co do:

- ◇ zgodności z zasadami wiary i moralności
- ◇ tym czego wymaga zachowanie i rozwój dóbr porządku nadprzyrodzonego

sąd ten służy zachowaniu **jedności** (posługa komunii)

- ◇ z nauką Kościoła
- ◇ z całością Kościoła (parafii, diecezji)
- ◇ z całością apostołskich poczynań Kościoła

DA 23, patrz cytaty wyżej:

CHL 31 „(Posługa Pasterzy na rzecz komunii) Pasterze Kościoła, także wtedy gdy stają wobec możliwych i zrozumiałych trudności, związanych z działalnością zrzeczeń, które już istnieją, lub z powstawaniem nowych, nie mogą się uchylać od spełniania posług wchodzących w zakres sprawowanej przez nich władzy, nie tylko ze względu na dobro Kościoła, ale także dla dobra samych stowarzyszeń laikatu. W tym sensie dziełu oceny i weryfikacji winien towarzyszyć wysiłek kierowania, a przede wszystkim zachęta do rozwoju stowarzyszeń ludzi świeckich w komunii i misji Kościoła [...]

Odpowiedzialny stosunek do daru komunii wyraża się przede wszystkim w usilnym staraniu o przezwyciężenie każdej pokusy rozłamu i sprzeciwu, która zagraża życiu i apostołskiemu zaangażowaniu chrześcijan. Z bólem i ze zdumieniem mówi Paweł apostoł: „Myślę o tym, co każdy z was mówi: «Ja jestem Pawła, a ja Apollosa, ja jestem Kefasa, a ja Chrystusa». Czyż Chrystus jest podzielony?» (1 Kor 1, 12-13); a słowa te nie przestają rozbrzmiewać jak wyrzut z powodu ran zadawanych ciału Chrystusa. Niechaj więc dotrze do wszystkich usilne wezwanie Apostoła: «Upominam was, bracia, w imię Pana naszego Jezusa Chrystusa, abyście byli zgodni i by nie było wśród was rozłamów; byście byli jednego ducha i jednej myśli» (1 Kor 1, 10)”.

DA 23. Apostolstwo świeckich, czy to indywidualne czy zbiorowe, winno być włączone wedle należytego planu w apostołstwo całego Kościoła; co więcej, łączność z tymi, których Duch Święty ustanowił, by kierowali Kościołem Bożym (por. Dz 20,28), stanowi istotny element apostołstwa chrześcijańskiego. Nie mniej konieczna jest współpraca między różnymi poczynaniami apostołskimi, a winna ją uzgadniać hierarchia.

Dla krzewienia bowiem ducha jedności, aby w całym apostołstwie Kościoła jaśniała miłość braterska, aby osiągnąć wspólne cele i unikać zgubnego współzawodnictwa, potrzeba wzajemnego szacunku i sprawnej koordynacji wszystkich form apostołstwa w Kościele, z zachowaniem ich swoistego charakteru.

Najbardziej tego potrzeba wówczas, gdy jakaś szczególna akcja Kościoła wymaga jednomyślności i apostołskiej współpracy kleru diecezjalnego i zakonnego, osób zakonnych i świeckich.

A zatem chodzi o zachowanie „kościelności”. Termin „techniczny” oznaczający wbudowanie w Kościół, jego posługę, działanie zgodnie z duchem Kościoła, w jedności z Kościołem (za chwilę szczegółowo wymienimy kryteria kościelności zrzeseń). Z wolności tworzenia zrzeseń i działalności w nich można korzystać „w komunii Kościoła”.

KRYTERIA KOŚCIELNEGO CHARAKTERU ZRZESZEŃ

(*Christifideles laici* 30; *Evangelii nuntiandi* 58)

Wymienimy poniżej kryteria, które

- z jednej strony są znakiem kościelnego charakteru - kryterium negatywne
- z drugiej strony wskazówką dla odpowiedzialnych, którzy formują zrzeseń (duchowni, animatorzy świeccy) - kryterium pozytywne.

traktować je należy nie tylko negatywnie (wykluczenie zrzeseń niezgodnych z Kościołem) ale pozytywnie (wskazanie, jak należy kształtować życie i działalność zrzeseń, by przynosiły jak najobfitsze owoce)

Niektóre kryteria wymieniane przez EN i CHL

- Stawianie na pierwszym miejscu powołania do świętości (zrzeseń miejscem wychowania do świętości, na pierwszym miejscu łączność między wiara a życiem praktycznym; zasada światło-życie).
- Odpowiedzialność za wyznawanie prawdziwej wiary (z jednej strony chodzi o zgodność z nauką Kościoła, z drugiej o to, iż zrzeseń winny być miejscem głoszenia wiary i formacji w wierze).
- Karmienie się słowem Bożym.
- Świadectwo trwałej komunii z pasterzami.
- Zgodność z apostolskim celem Kościoła i udział w jego realizacji (zrzeseń ma stawać się coraz bardziej podmiotem ewangelizacji).
- Wkorzenie w Kościół miejscowy.
- Uznanie, że nie tylko oni adresatami ewangelii, uznanie zróżnicowania w Kościele, innych inicjatyw, ruchów, stowarzyszeń, szacunek i gotowość współpracy ze wszystkimi formami apostołstwa w Kościele
- Zaangażowana obecność w ludzkiej społeczności (w świetle społecznej nauki Kościoła), szczególnie służba na rzecz godności człowieka
- Nie uleganie duchowi kontestacji

Charakter kościelny można poznać po owocach objawiających się wśród członków zrzeseń

por. Mt 7, 17-20 „Tak każde dobre drzewo wydaje dobre owoce, a złe drzewo wydaje złe owoce. Nie może dobre drzewo wydać złych owoców ani złe drzewo

wydać dobrych owoców. Każde drzewo, które nie wydaje dobrego owocu, będzie wycięte i w ogień wrzucone. A więc: poznacie ich po ich owocach”.

- Gorliwość religijna, ożywienie modlitwy, kontemplacji, zaangażowanie w liturgię, życie sakramentalne.
- Codzienne wzrastanie w poczuciu obowiązków.
- Duch wyrzeczenia i powrót do ewangelicznego ubóstwa
- Duch metanoi.
- Gotowość do uczestniczenia w dziełach Kościoła na różnych szczeblach.
- Zaangażowanie na rzecz katechezy i wychowania chrześcijan.
- Organizowanie i animacja dzieł charytatywnych, kulturalnych, duchowych, twórcza obecność w różnych środowiskach społecznych.
- Poczucie wspólnoty ze wszystkimi ludźmi.